

УДК 342.9

Д. Д. Коссе,
к.ю.н., доцент кафедри
правового регулювання економіки
ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана»¹

АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню правового режиму, як комплексної категорії, яка може включати декілька або всі способи, методи і типи правового регулювання, але при цьому в різному їх сполученні, при домінуючій ролі одних і допоміжній ролі інших. Аналізується вплив правового режиму на зміст правовідносин, тобто на коло прав і обов'язків учасників таких відносин.

Ключові слова: правовий режим, національний правовий режим, режим найбільшого сприяння, спеціальний правовий режим, правовий режим підтримки національно товаровиробника, правовий режим впровадження інноваційних технологій в економіці.

The article investigates the legal regime as comprehensive category, which may include some or all of the methods, techniques and types of regulation, but in a different combination of, the dominant role and supporting role of some others. The influence of the legal regime for legal content, ie the range of rights and obligations of participants in such relations.

Keywords: legal regime, a national legal regime, MFN, a special legal regime, the legal regime support national producers, the legal regime of innovative technologies in the economy.

Правовий режим в економіці – комплексна категорія, яка визначає та впливає на ті відносини, які повинні бути врегульовані або/та врегулювання яких потребує суб'єкт (учасник) та держава в сфері економіки. Існування та розвиток категорії правового режиму пов'язано із необхідністю вирішення, врегулювання та забезпечення практичної реалізації ряду важливих комплексних проблем, що відносяться у більшості до сфери міжнародної та внутрідержавної безпеки, в тому числі і економічної.

¹ Kosse Dmitri, PhD, Associate Professor Legal regulation of economy Department in SHEI «KNEU of Vadym Hetman».

Правовий режим в сфері економіки може включати будь-які способи, методи і типи правового регулювання, але при цьому в різному їх сполученні, при домінуючій ролі одних і допоміжній ролі інших. Саме тому неможливо привести категорію правового режиму до якоїсь однієї галузі права, визначеною окремим предметом та методом правового регулювання. В цілому правовий режим впливає на зміст правовідносин, тобто на коло прав і обов'язків учасників таких відносин, в тому числі і процесуальних, безпосередньо визначає коло учасників, які можуть застосувати той чи інший правовий режим здійснення господарської діяльності, процеси застосування таких норм, забезпечення стабільності прийнятих норм протягом тривалого часу, забезпечення та гарантування виконання чинного законодавства та захисту прав та інтересів учасників правовідносин, і особливо гарантування та забезпечення права власності.

Актуальність вивчення проблеми правових режимів в економіці визначається науковцями та практиками Розановим І.С. [4], Алексеевим С.С. [1], Мицкевичем А.В. [5], Явичем Л.С., Рейхером. Але в більшості науковий аналіз, пропозиції стосуються безпосередньо правової категорії, змісту, ознак правового режиму (матеріального права), і поза зоною особливої уваги залишаються питання процесуального забезпечення реалізації того чи іншого правового режиму, процесу набрання ними чинності та припинення, стабільності існування, можливостей застосування, зміни та юридичного забезпечення виконання встановлених норм щодо зазначених процедур (процесуальні норми). Хоча саме одночасна стабільність матеріальних і процесуальних норм, виважена, розрахована та спланована економічна позиція, яка закріплена в законодавчих нормах забезпечує умови, щодо розвитку економіки в цілому позитивно впливає на застосування режиму, отримання позитивного результату для бізнесу, держави зайнятості населення та життєзабезпечення населення на відповідній території.

Це зумовлено тим, що деякі держави або групи держав хочуть визначати (направляти) та коригувати економічну політику суб'єктів господарювання на своїй території в залежності від ознак резиденства, місця знаходження виробництва, створення робочих місць, знаходження фінансових ресурсів, юридичних адрес, фактичного місця здійснення господарської діяльності. Це стосується, наприклад, Угод між учасниками Світової організації

торгівлі, Європейського співтовариства, Митного Союзу тощо. Саме таким шляхом має йти і сучасна Україна. Україна в принципі йде саме таким шляхом. Але невизначеність стратегії розвитку економіки, окремих галузей економіки, конкурентів серед інших держав в різних галузях економіки призведе до постійних змін в українському законодавстві, змін правил ведення бізнесу та негативно впливає на розвиток окремих галузей економіки та економічних правовідносин в цілому.

Наприклад, такі дії, як створення, потім ліквідування вільних економічних зон, встановлення додаткових дозволів для здійснення господарської діяльності тощо – яскравий приклад вибору та створення не оптимальних умов для здійснення господарської діяльності. Фактично такі дії не лише не сприяють розвитку економіки, а лише її гальмують, тому що власник фактично не розуміє в яких умовах, в тому числі податково-правових буде здійснюватися господарська діяльність наступного періоду, не можна планувати витрати, бюджетування діяльності.

В світі існує багато різних правових режимів, що регулюють економічні відносини в залежності від території, виду господарської діяльності, суб'єктного складу тощо. Держави, які їх встановлюють прагнуть залучити іноземні інвестиції для освоєння та реалізації їх на своїх територіях, збільшити інвестиції в окремі конкретно визначені території (території пріоритетного розвитку), окремі галузі економічної діяльності (стратегічно важливі), збільшити свій виробничий потенціал, забезпечити територію або державу власним виробництвом визначеним сервісом та забезпечити високу зайнятість населення. Це прагнення збільшується із приходом глобальної світової фінансової кризи та глобалізацією економічних процесів та правовідносин.

В основі виникнення правових режимів лежить принцип суверенітету держави, на основі якого формується національна правова система, що відрізняється від інших своїми специфічними підходами і методами правового регулювання. Ці підходи можуть бути, найрізноманітнішими починаючи з відсутності правового регулювання тих чи інших відносин взагалі, до складної системи регулювання та функціонування суб'єктів господарської діяльності.

Таким чином, кожна країна світу має можливість встановлювати різні правові режими здійснення господарської діяльності на відповідній території в залежності від стратегічних та тактичних

напрямок економічного розвитку країни в цілому та окремих регіонів або галузей економіки в окремоті. По суті більшість держав, які здійснюють ефективну економічну політику на своїй території створюють декілька різних правових режимів регулювання відносин в сфері економіки, в тому числі рас поділяючи їх на різні території. Метою встановлення різних правових режимів держава визначає в кожному конкретному випадку в тій чи іншій галузі ринкового господарства.

Яскравим прикладом є застосування в розвинутих країнах (США, Великобританія) до визначених суб'єктів господарювання на відповідних територіях особливого правового режиму оподаткування, у разі не здійснення господарської діяльності на їх території, так звані офшорні компанії, наприклад, у формі LLC в Шотландії або Англії. При цьому зазначені держави гарантують не змінність таких умов протягом визначеного періоду, і навіть у разі зміни, правового режиму в силу дуже важливих об'єктивних обставин, статус таких компаній може бути подовжений або відшкодовані збитки, що гарантується державою та відповідним законодавством та визначеними процедурами захисту прав суб'єктів господарювання (починаючи від переговорного компромісу і закінчуючи судовим захистом інвестицій) і це не говорячи про гарантування права власності для інвесторів.

У будь-якому випадку кожна держава, що створює особливе правове регулювання економічних відносин на своїй території, деякою мірою намагається здійснювати прозоре та ефективне правове регулювання процесу їх створення, функціонування, розвитку та припинення (у разі об'єктивної чи суб'єктивної необхідності). Тому що, насамперед ці чинники визначають досягнення ефективного результату від застосування таких економічних режимів, як для бізнесу з одного боку, так і держави та населення з іншого боку.

Загальноприйнятої теоретичної типології правових режимів не існує. Кожний науковець та практик, що вивчає або встановлює і застосовує такі режими пропонує та обґрунтовує свою думку з цього приводу, хоча і таких думок поки що замало. Традиційно такі режими проявляються у міжнародному приватному і публічному праві. Хоча в правовому регулюванні економічної сфери в залежності від умов, що сприяють розвитку тієї чи іншої галузі економіки або тому чи іншому суб'єктивному складу можуть встановлюватися три базові типи правового режиму для здійс-

нення господарської діяльності. До них відносять: **національний правовий режим, режим найбільшого сприяння і спеціальний правовий режим**. Законодавець України, підтримуючи міжнародно-правові норми також фактично встановив такий розподіл правових режимів, що застосовуються до іноземних суб'єктів господарювання (нерезидентів) [3, 39] на території України. Хоча по суті, такі режими повинні встановлюватися не тільки для нерезидентів, а в принципі для власників коштів та інвесторів незалежно від джерел.

Режим, що створюється державою для національних суб'єктів права в тій чи іншій сфері, і який діє на всій території держави, як правило, називається загальним **національним правовим режимом** та передбачає загальний для всіх обсяг прав і обов'язків. При чому цей режим у загальному вигляді застосовується на всій території держави або конкретного адміністративно-територіального утворення. Встановлюється, змінюється або припиняється виключно на підставі рішення вищого законодавчого органу держави або у разі наявності повноважень відповідно до конституційних норм органом місцевого самоврядування або місцевою державною владою. Тобто, всі суб'єкти господарювання, в тому числі іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав і обов'язків не менший, ніж будь-які інші суб'єкти господарської діяльності, в тому числі України.

Принцип національного режиму в міжнародних конвенціях означає, що кожна країна надає іноземцям той же обсяг та режим виключних прав, що діє для її власних громадян, незалежно від того, який режим був в країні походження

Фактично національний режим стає одним із основних базових принципів міжнародного приватного права поряд з принципом взаємності, режимом найбільшого сприяння, міжнародної ввічливостю.

При цьому національний режим закріплюється як внутрішньодержавними (національно-правовими) нормативно-правовими актами різних держав, так і міжнародними договорами (багатосторонніми або двосторонніми), укладених між ними. Суть національного режиму складається в урівнюванні іноземних громадян і юридичних осіб, а також осіб без громадянства з вітчизняними (національними) громадянами і юридичними особами. Чинне українське законодавство виходить з принципу національного режиму, який закріплюється на конституційному рі-

вні. При чому цей принцип не тільки формулюється, але і встановлює механізм його дії у випадках необхідних вилучень, які можуть вводитися або законами, або міжнародним договором.

При цьому, національний режим (national treatment) – один з двох основних (поряд з режимом найбільшого сприяння) принципів міжнародної торговельної системи, зафіксований Світовою організацією торгівлі, який передбачає рівність прав резидентів і нерезидентів, рівне ставлення до національних і іноземних товарів та послуг.

Відповідно до норм, що встановлюються Світовою організацією торгівлі, а саме, ст. 17 Генеральна угода про торгівлю послугами (надалі – ГАТС) [2] національний режим трактується і визначається як право отримати режим не менш сприятливий, аніж той, який надається національним компаніям у сфері послуг. Всі закони, правила і вимоги, що відносяться до продажу, пропозицій про продаж, придбання, перевезення, розподілу або використання товарів, повинні бути для них абсолютно однаковими. ГАТС поширює свою чинність і на торгівлю товарами. Знову-таки, це правило чітке і просте: **будь-який привілей, який надається національним компаніям, повинен розповсюджуватися і на всі компанії країн, на які розповсюджується національний режим.** Фактично така норма забороняє будь-яке законодавство, адміністративні дії чи виконавчі заходи, які де-факто створюють привілеї для вітчизняних компаній.

Так, відповідно до чинного українського законодавства національний режим застосовується до усіх видів господарської діяльності іноземних суб'єктів, пов'язаних з їх інвестиціями на території України, а також щодо експортно-імпортних операцій іноземних суб'єктів господарської діяльності тих країн, що входять одночасно з Україною в економічні союзи [6].

При наданні національного режиму іноземним інвестиціям національні та іноземні підприємці (підприємства) виступають на ринку, за деякими винятками, рівноправними суб'єктами, що не зачіпає інтересів іноземних інвесторів. З цього випливає, що «національний режим» означає такий режим, при якому права іноземців на території приймаючої держави визначаються в основному місцевими (національними) законами, а не законами країни походження капіталу. При цьому режим іноземних інвестицій не може бути менш сприятливим, ніж режим, що надається національним юридичним особам (національному капіталу). Принцип

національного режиму може передбачати деякі винятки і вилучення. Обмеження на діяльність іноземних інвесторів здійснюються для встановлення державного контролю за розвитком окремих галузей економіки з метою недопущення послаблення конкурентоспроможності національних юридичних осіб.

У різних країнах коло цих галузей різне, але, як правило, це видобувна і військова промисловість, а також галузі сфери послуг (банківська та страхова справа). Деякі з цих галузей повністю закриті для іноземних інвестицій, а в окремі доступ дозволений тільки після отримання спеціального дозволу. До виключень з принципу національного режиму для іноземних інвесторів можна віднести існуючі в ряді галузей тих чи інших країн вимоги взаємності, тобто видача дозволів на іноземні інвестиції тільки у випадку, якщо в країні походження цих інвестицій дозволяється аналогічна діяльність інвесторів першої країни.

Наступним типом є **режим найбільшого сприяння**. Умовами такого режиму є наявність найбільшого обсягу прав, преференцій і пільг щодо мита, податків і зборів, якими користуються або будуть користуватися визначені суб'єкти (по різним параметрам, наприклад, місцю реєстрації). В Україні режим найбільшого сприяння встановлюється, змінюється та припиняється на основі відповідних договорів України з іншими державами і застосовується в сфері зовнішньої торгівлі до відповідних суб'єктів господарської діяльності. Хоча існують і правові режими, які визначають сприяння в розвитку конкретних галузей економіки, економічних процесів та правовідносин.

Такий режим може стосуватися особливого фінансового режиму (режиму оподаткування), особливого митного режиму перетину митного та державного кордону товарами, послугами, фінансами та особами (адміністративне та митне право), особливими умовами господарської діяльності (особливі умови у господарських договорах, особлива реєстрація господарських договорів, особлива реєстрація суб'єктів господарювання) тощо.

Головним при цьому буде мета – створення сприятливих умов щодо зовнішніх економічних взаємовідносин відповідної держави із суб'єктами або територіями які є пріоритетними або стратегічними для відповідної держави. При цьому режим найбільшого сприяння в економічній сфері може застосовуватися і до резидентів країни за для розвитку тієї чи іншої сфери господарської діяльності.

Режим найбільшого сприяння може бути розглянутий в декількох аспектах. Так, багато десятиріч режим найбільшого сприяння розглядається як один з найважливіших юридичних інструментів нормального здійснення міжнародних торгово-економічних зв'язків. Держави, зацікавлені в рівноправному і взаємовигідному економічному співробітництві, прагнуть будувати його на основі взаємності. Принцип найбільшого сприяння означає, що одна договірна держава надає іншій державі (його юридичним та фізичним особам) в тій чи іншій сфері їх економічного співробітництва та взаємовідносин настільки ж сприятливий режим, як і той, що вона надає або надасть у майбутньому будь-якій третій державі, її юридичним і фізичним особам.

Найбільше сприяння, договірний режим і визначення його обсягу – справа саме договірних сторін. Сторони можуть поширити дію цього режиму на сферу економічних відносин, можуть обмежити його дію лише питаннями торгівлі, мореплавства тощо, можуть домовитися про його застосування тільки до окремих галузей регулювання економічних відносин (наприклад, до митного оподаткування або митного режиму в цілому).

Поряд з винятками обмежувального характеру, чинне законодавство передбачає, і виключення стимулюючого характеру у вигляді пільг для іноземних інвесторів, що можуть бути встановлені в інтересах соціально-економічного розвитку української держави або суспільства. Види пільг і порядок їх надання встановлюються внутрішнім законодавством країни (наприклад, податковим).

У міжнародній торгівлі режим найбільшого сприяння означає порядок, при якому рівень мита і інших зборів, стягнутих при імпорті товарів із країни, що користується таким режимом, не повинний бути вище аналогічних митних платежів та зборів, що накладаються на товари будь-якої іншої країни. Те ж відноситься і до різних, пов'язаних з торгівлею формальностями і процедурами. Іншими словами режим найбільшого сприяння передбачає лише рівний з іншими торговими партнерами (не дискримінаційний) статус, а не будь-які особливі претензії чи пільги.

Як правило, рівні митного оподаткування всіх країн не залишаються незмінними, а міняються в залежності від ступеня міжнародного поділу праці, інтеграційних процесів тощо. У цілому ж характерна тенденція (для розвинутих країн, як приклад у розвитку) до поступового зниження митних податків. Так за останні 40 років їх рівень знизився більш ніж на 3/4.

Режим повного найбільшого сприяння припускає надання іншій стороні за договором додаткових переваг шляхом перенесення пільг по угодах із третіми державами на контрагента за договором про режим найбільшого сприяння. На відміну від попереднього виду режиму, тут маються на увазі переваги, надані конкретним іншим державам. Таким чином, по першому виду режиму сторона може претендувати тільки на пільги, надані для всіх іноземців, а в другому випадку – і на приватні пільги, надані будь-якій державі по двосторонній торговельній або інвестиційній угоді.

Слід зазначити, що взаємність є одним з основних принципів міжнародного торговельного й інвестиційного співробітництва. Однак багато актів міжнародно-правового характеру передбачають порушення даного принципу, насамперед для країн, що розвиваються. Подібні положення містяться, наприклад, у ст.19 Хартії економічних прав і обов'язків держав ООН, що встановлює у відношенні країн, що розвиваються, преференційний, невзаємний і недискримінаційний режим. У минулому такий режим надавався торгівлі між колоніальними країнами і їх метрополіями, СРСР і інші соціалістичні країни надавали особливі преференції для підтримки національної економіки країн, що розвиваються. Таким чином, іноземним інвестиціям може надаватися й особливий вид режиму – **преференційний**.

Таким чином, режим найбільшого сприяння може надаватися як на умовах взаємності, так і без неї. У тому випадку, коли режим найбільшого сприяння надається без умови взаємності, мова йде про абсолютне найбільше сприяння.

Значення принципу найбільшого сприяння варто показати на прикладі американських торгово-економічних відносин. 18 жовтня 1972 р. між СРСР і США була підписана угода про торгівлю, що передбачало надання сторонами один одному режиму найбільшого сприяння в питаннях митного обкладання, зборів і інших формальностей при імпорті та експорті товарів. Застосування в торгівлі зі СРСР цього принципу могло б спричинити значні збитки, саме тому і не застосовувалося в повному обсязі.

Якщо ж нормою права буде встановлено інший ніж національний правовий режим, але в той же час визначене коло суб'єктивних прав і юридичних обов'язків національних і іноземних суб'єктів права стосовно одного і того ж об'єкта правового регулювання, у цьому випадку виникає новий вид правового режиму – **спеціальний правовий режим**. Тобто спеціальний пра-

вовий режим можна розглядати, як «особливий порядок правового регулювання визначених суспільних відносин, що встановлюється стосовно до конкретного визначеного кола суб'єктів чи сфери їх діяльності і відрізняється від загального режиму або пільгової, або обмежувальною спрямованістю регулювання, обумовленою публічним інтересом, виявляючись у всіх елементах його механізму, зокрема, через гарантії, пільги, форми державної підтримки, обмеження, заборони і додаткові підстави юридичної відповідальності».

Такий режим, як правило, застосовується до територій спеціальних економічних зон. На території України він діє відповідно до Митного кодексу України [7] і Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [6], до територій митних союзів, у які входить Україна, а також у разі встановлення будь-якого спеціального режиму відповідно до міжнародних договорів за участю України у відповідності зі ст. 25 того ж Закону.

Фактично спеціальний режим встановлюється виключно для чітко визначених суб'єктів або об'єктів правового регулювання з метою додаткового врегулювання (обмеженого або пільгового). Як правило, такий режим, встановлюється у разі створення спеціальних економічних зон (особливих територій пріоритетного економічного зростання) на своїй території, деякою мірою намагається здійснювати ефективне правове регулювання процесу їх створення, функціонування та розвитку. Це необхідно для найбільш повної реалізації механізму існування спеціальної економічної зони. При цьому основу механізму існування вільної економічної зони складає особливий (спеціальний) режим господарської (економічної) діяльності її суб'єктів, що складається, як правило, з пільгового митного, податкового, валютно-фінансового й організаційно-правового режиму. Тобто із зазначених відповідних документів формується зміст спеціального правового режиму на цих територіях.

Але розглядаючи спеціальні економічні зони, як фактор економічного розвитку з залученням іноземного капіталу. Основним засобом досягнення цієї мети в зоні є надання різних пільг, зокрема, таких як: звільнення або зменшення податкового тягаря, державні субсидії, безмитний ввіз і вивіз товарів, здача земель в оренду за низьку плату, наявність дешевої робочої сили тощо.

Здійснення діяльності у вільних економічних зонах характеризується особливим правовим режимом здійснення підприємниць-

кої діяльності. У всіх існуючих вільних економічних зонах цей режим поширюється лише на тих суб'єктів, що виконують вимоги, встановлені законодавством для відповідної зони і є її учасниками (суб'єктами). Тому не зовсім точним є твердження про те, що особливий правовий режим поширюється на всю територію. Він поширюється лише на тих суб'єктів господарювання, що відповідають усім визначеним законодавством вимогам. Але при цьому однією з обов'язкових вимог до учасників зони є ознака належності до відповідної території (фактично чи формально).

Отже можна зробити висновки:

1. Правовий режим – це комплексна категорія, що може включати декілька або всі способи, методи і типи правового регулювання, але при цьому в різному їх сполученні, при домінуючій ролі одних і допоміжній ролі інших. Правовий режим у цілому впливає на зміст правовідносин, тобто на коло прав і обов'язків учасників таких відносин.

2. В теорії держави та права, в міжнародному приватному та публічному праві фактично існує три типи правових режимів. Це національний правовий режим, режим найбільшого сприяння, спеціальний правовий режим, які фактично є комплексними правовими утвореннями, які забезпечують комплексне правове регулювання у суміжних галузях права в економіці країн (господарському, адміністративному, трудовому, фінансовому галузях права тощо).

3. Фактично існує декілька можливостей та правових інструментів щодо забезпечення функціонування різних правових режимів в економіці України. Більш того, багато з них існує та впроваджуються за різними міждержавними угодами, а не тільки інструментами національного внутрішнього законодавства.

Зараз перед законодавчим органом країни постає питання щодо гармонізації такого законодавства, приведення норм встановлених міжнародними документами в єдине застосування, в єдине і однозначне правове поле, виключення суперечностей в законодавстві у відповідності до економічної стратегії розвитку держави.

4. Різні правові режими в Україні щодо суб'єктів з різних держав, в різних галузях економіки можуть призводити до проблем реалізації таких режимів. Так, наприклад, нормативні акти щодо учасників СОТ частково не відповідають економічним угодам в межах СНД, а угоди щодо СНД вступають у конфлікт із нормами угод із Європейським Союзом.

Більш того, існують угоди та режими щодо уникнення подвійного оподаткування, які були ратифіковані ще Радянським Союзом і є чинними для України, але у деяких випадках не відповідають сучасним умовам розвитку України та економіці в світі. Саме тому, актуальною є проблеми інтеграції всього цього масиву правових норм у національне законодавство, усунення суперечностей за для ефективного застосування цих режимів.

5. Українська держава фактично в сучасних умовах може використовувати практику іноземних держав, різний інструментарій для створення відповідних правових режимів, забезпечуючи розвиток економіки, залучення іноземних та внутрішніх інвестицій в розвиток економіки. Але обов'язковою умовою ефективного законодавчого забезпечення постає ефективний економічний розрахунок та сутність правового режиму, коло суб'єктів, зміст правовідносин, які потребують врегулювання відповідної держави, учасників відносин, суспільства за виконання зобов'язань та можливість їх стабільного застосування протягом чітко визначеного довгострокового терміну та публічне гарантування та забезпечення захисту права власності для інвесторів.

6. Більш того, увесь зазначений правовий інструментарій, особливості визначених типів правових режимів український законодавець разом із виконавчою владою може застосовувати за для розвитку національного товаровиробника, впровадження інноваційних технологій на визначених територіях, у визначених та стратегічно важливих напрямках економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Алексеев С.С.* Теория права. 2-е изд. – М.: Издательство БЕК. – 1995. – 320 с. *Alekseev S. S.* Theory of law. 2nd ed. – М.: Publishing BEC. – 1995. – 320 p.
2. Генеральна угода про торгівлю послугами між країнами СОТ // Офіційний вісник України від 12.11.2010р. – № 84. – стор. 482. – стаття 2989 *The General Agreement on Trade in Services between the WTO // Official bulletin of Ukraine 12.11.2010 r. – № 84. – p. 482. – Article 2989*
3. Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності в Україні: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За заг. ред. М.Я. Азарова. – К.: ДІА. – 2000. – 320 с. *Taxation of foreign trade activities in Ukraine: Training guidances for the stud. / Ed. M. J. Azarov. – К.: Performance. – 2000. – 320 p.*
4. *Розанов И.С.* Административно-правовые режимы по законодательству Российской Федерации, их назначение и структура // Государст-

во и право. – 1996. – № 6. – С. 84. Rozanov Y.S. Administrative and legal regimes on the legislation of the Russian Federation, their appointment and structure // State and right. – 1996. – № 6. – p. 84.

5. Мицкевич А. В. Соотношение системы советского права с системой советского законодательства // Ученые записки ВНИИСЗ. – Вып. 11. – М. – 1967. – с. 11. Mickiewicz A. V. Ratio of Soviet law to the system of Soviet law // Scientific notes VNIISZ. – Vol. 11. – М. – 1967. – p. 11.

6. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» із змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 29. – ст. 377. The Law of Ukraine «On Foreign Economic Activities» as amended // Bulletin of the Supreme Soviet of the USSR. – 1991. – № 29. – Art. 377.

7. Митний кодекс України із змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44–45, № 46–47, № 48. – ст. 552. Customs Code of Ukraine amended // Supreme Council of Ukraine. – 2012. – № 44–45, № 46–47, № 48. – Art. 552.

KOSSE D. ANALYSIS OF THE OPPORTUNITIES OFFERED BY LEGAL REGIMES IN UKRAINE'S ECONOMY

УДК 342.72

Г. С. Тимчик,
старший викладач кафедри
теорії та історії держави і права
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»¹

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Досліджено теоретичні основи поняття «внутрішньо переміщені особи». Вивчено досвід зарубіжних країн щодо правового забезпечення статусу осіб, які вимушені покинути своє місце постійне місце проживання. Виявлені актуальні проблеми правового забезпечення захисту вимушених переселенців в Україні, запропоновані окремі шляхи щодо їх подолання.

Ключові слова: вимушені переселенці, внутрішньо переміщені особи, біженці.

¹ Tymchyk Galina, Senior lecturer Theory and History of State and Law Department in Vadym Hetman Kyiv National Economic University, State Higher Educational Institution.